

Bez východiska

Cesta zpátky k výtahu mu připadala nekonečná. Jakou rychlostí se pohyboval robot nosič, který ho přivezl do těžební komory? Čtyřicet kilometrů za hodinu? V tom případě by výtahová šachta byla deset kilometrů vzdálená. Šedesát kilometrů za hodinu? To by před sebou měl patnáct kilometrů, tisíc metrových kroků a tisíc přehoupnutí rukama na kilometr. Dokonce i v tak slabém gravitačním poli to na jeho tělo byla příliš velká zátěž.

Zpět se nevrátil jen proto, že si byl jistý, že Strážci, jak si v duchu nazval humanoidní roboty, vědí, kde se nachází a kolik má kyslíku. V určitém okamžiku se dvě různíci se proměnné protnou v hodnotě značící nebezpečí a roboti za ním pošlou nosiče, který jej odveze zpět do obytné buňky.

Pokaždé když uviděl, jak proti němu jde robot, nebo slyšel, jak se k němu nějaký blíží zezadu, už předem s povděkem sliboval úlevu svým znaveným končetinám. Každý robot jej však minul, aniž by znatelně zpomalil. Uvažoval o tom, že nějakého nosiče zastaví sám tím, že se mu postaví do cesty. Všichni nosiči, kteří jej míjeli, byli však plně naloženi barely nebo různými strojovými součástmi. Pro něj nikde nebylo místo.

Protože neměl jinou možnost, Derec pokračoval v chůzi. Nějakou dobu se snažil počítat žlutá nástrovní světla, aby se ujistil, že se vůbec pohybuje kupředu, ale jeho mysl bloudila, takže čísla se mu brzy popletla. Tunel se svými monotónními bílými čarami mu připadal až hrozivě jednotvárný. Měl pocit, jako by byl polapen v předpekli, zavřen v podzemním šlapacím mlýně.

Jak se ukázalo, ve svém předpokladu, že Strážci o něm vědí, se nemýlil. Špatná byla pouze jeho představa toho, jakým způsobem mu pomohou.

Musel se posadit, aby si na chvíli odpočinul. Sotva se stačil opřít o západní stěnu, objevil se před ním robot-sběrač a zastavil zhruba půl metru od něj. Ze svého nákladního koše vyndal dva nové zásobníky kyslíku a položil je Derekovi k nohám. Než Derec stačil zareagovat, robot couvl dozadu, otočil se a ujížděl pryč. Načasování bylo tak přesné, že na zásobníku, ze kterého Derec dýchal doposud, se rozezněla signalizace, že je prázdný,

v okamžiku, kdy se mu sběrač ztratil z očí v dáli tunelu.

„To sedí,“ zabručel Derec rozmrzele, když si vyčerpané zásobníky měnil za nové. Hovořil ke Strážcům. „Od samého začátku jste sotva hnuli prstem, abyste mne pomohli. Toto je zřejmě opravdu to poslední, co jste schopni udělat.“

O několik hodin později dorazil do obytné buňky a stěží mu zbývala energie sklopit jedno z lůžek a padnout na něj. Během pár minut spal jako zabitý. Jeho tělo si žádalo zasloužený odpočinek. Útrapy jej však pronásledovaly i ve snech, které byly plné tichých modrých robotů pohybujících se temnými chodbami, z nichž čpěl chladný pach nebezpečí.

Když se probudil, Derec začal přemýšlet o útěku. Nyní už mu bylo nad slunce jasné, že zpráva, kterou o něm Strážci poslali, s největší pravděpodobností zněla: „Máme tu vetřelce. Co s ním?“ Většina možných odpovědí na tuto otázku se Derecovi pranic nezamlouvala.

Nemyslel si, že Strážci, byť se mu jevíli jako velmi nezávislí, by byli schopni jej zabít. První zákon byl příliš hluboce zakořeněn v základní struktuře pozitronického mozku. Vymazat jej nebo si s ním zahrávat by znamenalo zaručené problémy, nepočítaje v to celkové poškození intelektu.

Příjemce zprávy však byl pravděpodobně člověk, a jako takový je schopen uchýlit se k použití násilí v zájmu vlastního bezpečí. Budou po něm chtít, aby jim řekl, jak těžební zařízení objevil, a co tu vlastně chce, a on jim nebude schopen poskytnout žádnou smysluplnou odpověď.

Možná se s tím smíří jako s holým faktem a pomohou mu vrátit se kamkoliv, odkud přišel. S ohledem na okolnosti je však pravděpodobnější, že budou chtít odpovědi. Derec měl pocit, že to bude hodně dlouho trvat, než je přesvědčí, že žádné odpovědi nezná. A určitě i potom budou chtít mít jistotu, že nikdy nikomu neprozradí, co tady viděl.

Ne, nechtěl čekat, až přijdou páni Strážců. Klíčem k útěku je Darla. Ti, kdo modul odpálili do vesmírného prostoru, téměř stoprocentně počítali s mnohem silnějším gravitačním polem, než jaké bylo na asteroidu. Pokud je tomu tak, v modulu by mělo zbývat dostatečné množství paliva k opětovnému startu a odletu do bezpečné vzdálenosti – pokud se mu ovšem podaří Darlu přesvědčit o moudrosti tohoto činu.

Ze všeho nejdříve ji však musí najít. Když se snažil vybavit si

záchranný modul, uvědomil si, že byl příliš rozměrný, než aby jej mohli svézt dolu výtahem. Roboti jej z modulu zřejmě vynesli někde na povrchu asteroidu – možná na nějaké vykládací plošinu – a modul nechali venku.

Vydal se tedy zpět k výtahu, odhodlaný najít místo, odkud jej přenesli do nitra asteroidu. Zjistil, že to místo se nazývá Nultá úroveň. Na vrcholu výtahové šachty se otevřely diskovitě tvarované tlakové dveře a uvolnily cestu výtahové plošině, která Dereka unášela zhruba dalších sto metru do kruhové místnosti s vysokým stropem.

Většinu místnosti vyplňovaly úhledně srovnané řady strojů – obrovité, brouky připomínající vrtáky a brusky, transportéry s pásovými koly a létající koule, které Derec viděl, když ho roboti ještě v modulu unášeli pryč. Na vzdáleném konci místnosti byla šikmá rampa uzavřená průhlednými vraty. Vedla vzhůru, na povrch.

Byl tam také Strážce, který seděl v kontrolní místnosti, zády k Derekovi. Třebaže robot to na sobě nedal ani v nejmenším znát, Derec si byl jistý, že ví o jeho přítomnosti.

Vystoupil z výtahu a začal se procházet mezi zahálejícími stroji. Tyhle věci určitě slouží k průzkumu vnější kůry asteroidu, pomyslel si. Létající koule jsou pravděpodobně snímací zařízení, zatímco ostatní stroje lze upotřebit k hloubkovému zkoumání jakýchkoliv slibných ložisek. K tomuto závěru jej nepřivedl pouze vzhled strojů. Prozkoumat nejdříve povrch dávalo smysl. Proč dokonce jen začínat s podzemními vykopávkami, než byste si byli jisti, že to, co hledáte, by nešlo nalézt mnohem jednodušším způsobem zvenku?

Dereka však mnohem víc než vyřešení zbývajících záhad tohoto světa zajímalo jak nalézt Darlu a říct nehostinnému asteroidu sbohem. Zběžná prohlídka místnosti neodhalila nic, co by ho dovedlo na stopu jeho záchranného modulu či jenom skafandru. Našel však stojan se třemi perleťově bílými pracovními obleky. Byly příliš objemné, než aby se daly použít v nižších patrech nebo aby v některém mohl vlézt do modulu, kdyby jej našel, ale mohou se mu hodit při výstupu na povrch.

Přešel k nejbližšímu skafandru, oběma rukama se pevně chytil příčky stojanu a nohama napřed se nasoukal do otvoru na zádech. Když se hýžděmi dotkl sedlovitě tvarované podpěry, ucítil, jak mu k chodidlům pevně přilnuly podrážky skafandru.

Pažemi vklouzl do rukávu a do dlaní uchopil ovladače externí manipulace. Spodní část bublinovitě tvarovaného obličejového průzoru tvořila šikmá obrazovka, na níž zářil systém ovládání.

„Zavřít a vyrovnat tlak,“ řekl a otvor na zádech se zvolna neprodyšně uzavřel. Když se pokusil zvednout ruce, skafandr hladce zareagoval. Konečně mám alespoň nějakou moc, pomyslel si.

Když se však otočil, aby zamířil k výjezdní rampě, zjistil, že mu v cestě stojí Strážce. V objemném obleku se mu Derec mohl co do síly rovnat, nebo by to alespoň dokázal člověk s většími zkušenostmi. Derec však netoužil po boji. Chtěl pouze znát odpovědi.

„Řekni mi, kde najdu záchranný modul, kterým jsem přiletěl“ nařídil robotovi.

„Nemáte povolení opustit komplex.“

„Kde je? Na povrchu, vid’? Tam jste ho schovali. A kam jste dali můj oblek, když jste mě svlékli?“ nedal se odbýt Derec. „Jdu ven. Jestli nechceš, abych ti ublížil, raději se mi klid’ z cesty.“

Robot se nepohnul. „Záchranný modul na povrchu není,“ řekl.

S ohledem na způsob, jakým se k němu Strážci chovali doposud, to byla překvapivě štědrá odpověď. Derec však potřeboval vědět víc. „Mám dvě možnosti. Buď půjdu ven a podívám se sám, nebo mne ukážeš, kde je.“

Než robot odpověděl, na chvíli se rozhostilo ticho. Jeho odpověď však byla pro Dereka příjemným překvapením. „Ukážu vám záchranný modul.“

„Jdeme ven, nebo zpět dolů?“

„Dolů.“

Derec by raději šel na povrch. Domníval se, že obhlídka oblohy a hvězd by mu mohla alespoň přibližně napovědět, kde se planetoid nachází – okolo jaké hvězdy obíhá, zda je samostatnou součástí planetárního systému. Než však nalezne modul, nic z toho mu není platné, takže si mohl dovolit být benevolentním vítězem.

„Děkuji ti,“ řekl. „Pokud na mne chvíli počkáš, vylezu ze skafandru.“

Ze svého vítězství se však neradoval dlouho. Strážce ho vzal

zpět do úrovně skladišť a mezi hromádkami součástek ho vedl k východní zdi. Když procházeli kolem tavicí jámy, do které byly jedna za druhou sypány přepravky rudy, robot se zastavil.

„Tady.“

Derec záchranný modul nikde neviděl. Kolem se prostírala obrovská místnost s řadami nejrůznějších součástek pečlivě srovnaných na podlaze. „Kde?“

Robot široce mávl rukou a opakoval: „Tady.“

Teprve když se Derec zblízka podíval na součásti ležící kolem, uvědomil si strašnou pravdu. Záchranný modul byl před ním, přesně jak mu Strážce řekl. Byl však rozebrán na tisíce kusů, které ležely na podlaze jako obrovská rozházená skládačka. Roboti jej rozebrali na ty nezákladnější součásti. Derec jich pár poznal – zaoblené pláty, které bývaly součástí trupu, několik trysek, a pár metru od místa, kde stál, ležely čočky z osmi zelených kontrollek přístrojové desky.

„Ne!“ vykřikl zoufale. „Proč jste to udělali?“

„Bylo nezbytné přesvědčit se, zda hledaný předmět není zabudován v záchranném modulu.“

„A můj skafandr? Ten jste také roztrhali?“

Robot místo odpovědi zavedl Dereka o pár metru dál a ukázal mu jeho skafandr, ležící na zemi v několika kusech. Látko byla oddělena od spojovacích kruhů, z desky na hrudi byly vyrvány všechny součásti. Dokonce i helma byla rozebrána.

„Překvapuje mě, že jste zatím neroztrhali na kusy i mě,“ ulevil si hořce, s pohledem upřeným na doničený skafandr.

„Vysvětlíte prosím důvod svého překvapení,“ řekl robot. „Je nemožné, aby robot ublížil člověku. Nebyl jste snad o této skutečnosti informován?“

„Na tom nezáleží,“ odpověděl Derec s povzdechem. „Prostě jsem jenom byl sarkastický.“

„Prosím, pane?“

„Lidé ne vždy vážně myslí to, co říkají. Nebyl jsi snad o této skutečnosti informován?“ Odmlčel se a po chvíli dodal: „Ale stejně jste mne prohledávali, že ano?“

„Ano. Ve stavu bezvědomí jste byl podroben magnetickému rezonančnímu snímání celého těla,“ odpověděl robot.

Derec se nad absurditou robotovy odpovědi málem dal do smíchu. „To sedí,“ zabručel. „Předpokládám, že myšlenka, že byste můj skafandr a záchranný modul dali zpět dohromady je

absurdní.“

„Nic nemůže mít prioritu před naším prvořadým úkolem.“ „A co ti náhradní roboti, kteří sedí severně odsud a nic nedělají? Mohli byste jich pár aktivovat.“

„Takový úkol by vyžadoval nejenom Montéry, ale také odborný dohled Systematiků. Všichni Systematikové jsou momentálně plně zaneprázdněni svými řádnými povinnostmi.“

„Předpokládám, že to znamená zápornou odpověď,“ řekl Derec. Ještě jednou se rozhlédl kolem po součástech, které kdysi tvořily vesmírné plavidlo, a povzdechl si. „Máš nějaké jméno?“

„Jsem Monitor 5.“

„Proč se mnou mluvíš, Monitore 5?“

„Pochopil jsem, že jste ve stresu. Lidským bytostem nacházejícím se ve stresu často pomáhá komunikace.“

Derec se ironicky usmál. „Řekl bych, že to je poněkud jednostranný názor. Pověz mi tedy, Monitore 5 – víte vy roboti, po čem tady vlastně pátráte?“

„Nesmím říct žádné informace týkající se mého poslání na tomto místě.“

„A co já? Smíš mne prozradit alespoň to, co víš o mně?“ „Co byste chtěl vědět?“

„Černá skříňka v modulu – našli ji?“

„Nebyl jsem členem záchranného týmu. Spojím se s Analytikem 3.“ Robot se na chvíli odmlčel. „Ano. Černá skříňka byla nalezena.“

„Bylo v ní zaznamenáno, ze které lodi modul přiletěl? Jak jsem se sem dostal? Bylo tam alespoň něco?“

„Černá skříňka vůbec nebyla zapojena. Nahrávací disk byl prázdný.“

Derec v návalu nevěřícího zoufalství sklopil oči k zemi a pohlédl stranou, aby před robotem zakryl svůj výraz. Pohledem spočinul na hromadě látky ze svého skafandru. Klekl si na kolena a začal se jí probírat. „Na mém skafandru byl identifikační štítek –“

„Ano. Jednalo se o testovací zařízení. Neobsahovalo žádné osobní údaje.“

Látka skafandru Derekovi pomalu vyklouzla z prstu a dopadla zpět na podlahu. Zvolna vstal. „Testovací zařízení?“

„Ano. Frekventovaně používané ke kontrole správnosti údajů při jejich načítání scannerem.“

„Ale stálo tam přece Derec.“

„Ano. Hlavním výrobcem těchto načítacích jednotek je firma s názvem Datasystémy Derec.“

Derec cítil, jak se mu podlomila kolena. „Pak tedy ani vy nevíte, kdo jsem.“

„Ne. Nevíme, kdo jste.“

„A co ta zpráva, kterou jste o mne poslali? Co v ní stálo?“ „Já jsem žádnou zprávu neposílal. Okamžik prosím, spojm se s Analytikem 17.“ Robot opět ztichl. „Analytik 17 se domníval, že v důsledku svého nerozumného chování byste – v případě, že byste nebyl pod stálou kontrolou – mohl představovat nebezpečí pro náš prioritní úkol. Proto odeslal zprávu, ve které požádal, aby vás odsud odvezli.“

„On takto rozhodl sám?“

„Analytik 17 se domníval, že obavy jsou natolik opodstatněné, aby mohl překročit směrnice týkající se vesmírné komunikace.“

„Směrnice vydané kým? Kdo tady velí? A komu tu zprávu poslal?“

„Nesmím – „

„ – prozradit žádné informace týkající se tvého poslání na tomto místě. To už jsi říkal.“ Derec zamračeně zavřel oči a pokoušel se uzavřít před světem.

„Jste nemocný?“ zeptal se Monitor 5 starostlivě.

„Ne,“ odpověděl Derec rozechvělým hlasem. „Jenom jsem zase tam, kde jsem byl. Na samém začátku.“

Odpověď

Derec se sklíčeně vrátil zpět do obytné buňky. Jeho iluze, že svůj osud má alespoň částečně ve vlastních rukou, se rozplynuly. Neměl naději, že by sám dokázal smontovat záchranný modul dohromady. Může z komplexu odejít v jednom z oněch těžkých pracovních skafandřů, ale neexistuje způsob, jak by se mohl dostat z asteroidu. Zdálo se, že jeho jedinou možností je nepřekážet robotům a čekat na toho – ať už to byl kdokoliv – komu Analytik 17 poslal zprávu s žádostí o odpověď.

Roboti se zřejmě usnesli, že potřebuje něco, co by jej zaměstnalo a udrželo v bezpečí buňky, kde jim nebude překážet. Derec zjistil, že komunikační středisko je otevřené. Na obrazovce blikalo slovo PŘIPRAVENO. Když se Derec dotkl klávesy „Nápověda“, na obrazovku se načetlo krátké menu. Nabídlo mu výběr mezi čímsi, co se jmenovalo Poznámkový blok, a knižním indexem.

Ukázalo se, že Poznámkový blok je křížencem mezi zápisníkem a inženýrským rýsovacím prknem. Chvilí se bavil tím, že zkoušel svoje grafické schopnosti. Podle toho, co si pamatoval, načrtl část komplexu, kterou prošel. Program mu to usnadňoval, měnil jeho nesouvislé křivé čáry v rovné linie, kopíroval stejné části, sám dělal oblouky a šrafoval výplně.

Když se rýsování změnilo v čmáranici, Derec přesunul těžiště svého zájmu a pokoušel se formou deníku sepsat všechno, co se mu přihodilo od té doby, kdy se probudil v záchranném modulu. Jeho první zápis však byl rozpačitý a neukázněný a Derec psaní nechal s kratičkou sarkastickou poznámkou:

Milá maminko!

Nemám tu žádné kamarády. Můžu jít domu?

Zahanbený vlastní sebelítostí, Derec svůj záznam vymazal a odstrčil křeslo od terminálu počítače. Hrozivého pocitu osamocení, který spočíval hluboko v jeho podvědomí, se však zbavit nedokázal. Bez rodiny, bez přátel, bez jediného příbuzného byl jeho malý svět velmi smutným a osamělým místem.

Knihovna s filmy byla poslední Derekovou obranou proti depresi. Když si prošel adresář, byl ohromen neobvyklou směsicí a nesourodostí titulů. Byl tam celý podadresář textů Klasického věku Země, včetně děl, o nichž Derec s překvapením zjistil, že je zná: Lucretiovo *De Rerum Natura*, Newtonova *Principia* a Darwinovo dílo *O vzniku druhů*.

V dalším obsáhlém podadresáři našel architektonické kresby a fotografie. Opět bylo mezi nimi pár povědomých jmen – Mies van der Rohe, Buckminster Fuller, Frank Lloyd Wright. Když však požádal o zobrazení, výtvoř, které se mu v několika-sekundových intervalech střídaly před očima, mu nic neřikaly. Nepoznával místa, na kterých stály, ani si nepamatoval, že by kdy viděl stavby samotné. Zanechalo ho to s podivným pocitem zmatku. Nechápal, odkud mu ta jména připadají povědomá.

Nanejvýš podivná byla skutečnost, že nenašel jedinou zmínku o současném technickém vývoji. Nic o mikroelektronice, robotice, procesorovém návrhářství a podobných oborech. Derec usoudil, že tyto údaje se zřejmě nacházejí v samostatné technické knihovně, do které on nemá přístup.

Byly tam však další prameny, které by za jiných okolností pravděpodobně vzbudily jeho zájem – životopis průkopnice robotiky Susan Calvinové; *Genesis* – žertovně pojatá historie počítačové vědy dvacátého století napsaná Marvinem Ellerem; plná obrazovka titulů z astronomie a astrografie.

Dereka však sebevzdělávání či cokoliv jiného, co vyžadovalo přemýšlení, nezajímalo. Chtěl se dívat na problémy a trápení jiných, osvobodit svou mysl a poddat se kouzlu vypravěče.

Když se však podíval do podadresáře beletrie, zjistil, že obsahuje jen velmi málo titulů. S výjimkou několika detektivních příběhů a půl tuctu románů, které by kladly velký nárok na účast z jeho strany, byl Derekův výběr omezen na svět divadla. *Faust*, *Čekání na Godota*, *Daidalus a Ikarus*, *Sweeney Todd* – tituly mu nic neřikaly. Znal však Shakespeara a děl tohoto autora bylo v nabídce víc než dost.

Derec, který cítil potřebu od srdce se zasmát, si vybral komedii *Sen noci svatojánské*. Usadil se v pohodlném křesle, nohy položil na nízký stůl, nechal se unést do starověkého Řecka, do lesů poblíž města Athén, a tam se bavil láskami i potížeři lidských a pohádkových panovníků a uličnickými kousky čertovského skřítky Puka.

„Sem a tam, sem a tam,“ mával Puk rukou. „Povedu vás sem a tam. Však jsem za to obáván, jak znám vodit sem a tam –“

Uprostřed Pukova volání Derec najednou uslyšel s ničím nezaměnitelný zvuk otevíraných vnitřních dveří přechodové komory. Vyskočil na nohy právě v okamžiku, kdy do místnosti vstoupil Strážce a přešel ke komunikačnímu panelu.

„Co chceš?“ zeptal se Derec, který vstal a šel za ním.

Robot ho ignoroval. „Přerušit v zájmu prvořadého úkolu,“ řekl počítači. Obrazovka potemněla a reproduktory ztichly.

HESLO?

Robotovy prsty přejely po klávesnici, ale na obrazovce se neobjevilo žádné slovo, kromě instrukce POKRAČUJ.

Robot bez váhání znovu začal na klávesnici vyťukávat příkazy. Třebaže stál od něj jen na délku paže, Derec neměl ponětí, co robot píše. Nepřetržité staccatové ťukání kláves trvalo přinejmenším dvacet vteřin – tři sta či čtyři sta znaků. Pak robot zvedl ruku a ustoupil o krok dozadu.

ZPRÁVA ODESLÁNA, objevilo se na obrazovce.

„Můžete pokračovat,“ řekl robot Derekovi. Obrátil se a chtěl odejít.

„Počkat,“ řekl Derec a rychle robotovi zastoupil cestu. „Identifikuj se.“

„Jsem Analytik 9.“

„Co se děje? Co jsi to teď udělal?“

„Ustupte, prosím,“ řekl Analytik 9. „Mám naléhavé povinnosti na jiném místě.“

„Když tady jeden z vás byl naposledy, posílali jste nouzové hlášení o mně. Co se děje teď? Objevila se tu loď? Tak co je? Mám právo vědět, co se děje –“

Analytik 9 namísto odpovědi zvedl ruku a neústupně Dereka odstrčil stranou. Derec zakopl o konferenční stůl a prudce dopadl do jednoho z křesel.

„Nevměšujte se,“ řekl Strážce a odešel z místnosti.

Třebaže šok z robotova činu jej mírně zpomalil, Derec neváhal. Vyskočil a rozběhl se za robotem.

Aktivita v těžební komoře hraničila s chaosem. Z výtahu proudily tucty robotů nosičů a sběračů, jako by probíhal nějaký masový exodus. Skupiny dalších rejdivy uličkami, sbíraly součásti a nosily je k recyklační tavicí peci u západní stěny.

K Derekovu údivu však namísto toho, aby se zbavili svého

nákladu a pospíchali pro další, sběrači a nosiči seřazení před pecí vjížděli se svými břemeny přímo do jejího srdce a už znovu nevyjížděli. Z jakéhosi podivného důvodu roboti systematicky ničili určené součásti – a s nimi i sami sebe.

Zaujat přehlídkou robotů páchajících sebevraždu, Derec ztratil Analytika 9 z očí. Když se pak rozhlížel po místnosti, jestli ho někde neuvidí, všiml si další podivné věci. V místnosti nebyl jediný Strážce. Hlídací stanoviště a kontrolní budky byly temné, opuštěné.

Derec si v podivné předtuše protlačil cestu k výtahu a nařídil plošině, aby jej dopravila na Nultou úroveň. Tam našel skupinu asi dvaceti Strážců. Bez hnutí stáli v kruhu, s rukama spojenýma, jako na nějakém podivném shromáždění.

Jeho příchodu si vůbec nevšimli. Derec zamířil k obrovskému řídicímu panelu, za kterým seděli další dva Strážci.

„Monitor 5?“

„Ano, Dereku,“ odpověděl jeden z robotů s pokývnutím.

„Mohl bys mně říct, co se tady děje?“

„Povrchové senzory zachytily rozměrné vesmírné plavidlo, které se k nám přibližuje. Dráha a rychlost naznačují, že se chystá sestoupit na oběžnou dráhu planetoidu.“

„Takže se dostanu z téhle díry?“ zajásal Derec. „Hvězdám díky!“

„Je zde šedesátiosmiprocentní pravděpodobnost, že posádka odposlechla náš nouzový signál. Existuje ovšem pouze devítiprocentní pravděpodobnost, že sem přiletěla proto, aby vás zachránila.“

Robotova slova vrátila Dereka zpět na zem. „Odposlechla? Oni to nejsou lidé?“

„Ne, Dereku.“

„Kdo to tedy je? Co chtějí?“

„Zatím jsme loď nestačili identifikovat.“

„Proto všichni ti roboti dole šléjí?“

„Na vaši otázku nyní nemohu odpovědět,“ řekl Monitor 5. „Snad vám to budu moci sdělit později.“

„Co mám dělat?“

„Čekat.“

„To je skvělé. Jak dlouho?“

„Ne příliš,“ odpověděl Monitor 5 a vstal. „Omluvte mne. Volají mne Analytikové.“

Monitor 5 přešel místnost a připojil se ke kruhu Strážců. Stál tam s nimi zhruba dvě minuty. Pak svůj kruh rozpojili. Většina Strážců zamířila k výtahu. Dva z nich, včetně Monitora 5, přešli k místu, kde stál Derec. „Byl jsem ustanoven, abych s vámi hovořil,“ oznámil mu robot.

„Ustanoven?“ Robotův výběr slov Dereka mátl.

„Dohodou,“ připustil robot. „Žádný z Analytiků by se při jednání s člověkem necítil pohodlně.“

„Chceš říct, že se mnou nemluví proto, že nechtějí? Nevědí, jak se mnou mluvit?“

„Až na pár výjimek mají všichni zkušenosti pouze s jinými roboty. Mne vybrali proto, že jsem se osvědčil už v předchozí komunikaci s vámi,“ řekl Monitor 5.

„Tenhle je další výjimkou?“ zeptal se Derec a ukázal na robota stojícího těsně za Monitorem 5.

„Provází mne Analytik 17.“

„Ach tak – my už se známe – tak nějak.“

„Analytik 17 je tu proto, aby mne pomáhal,“ řekl Monitor 5. „Prosím, Dereku. Musíme spolu probrat naléhavé záležitosti a zbývá velmi málo času.“

„Pak tedy začněme.“

„Děkuji vám. Analytikové se shodli v tom, že blížící se loď je hrozbou pro bezpečnost naší operace. Možnost, že nás odhalí, byla těmi, kteří nás sem poslali, předvídána. Máme svoje pokyny. Za těchto okolností musíme zničit sami sebe a celé zařízení. Už se rozběhla jistá předběžná opatření –“

„Ti roboti u pece.“

„Ano. Veškerou techniku je nutno zničit a komplex se musí stát nepoužitelným. Tento příkaz je nyní nadřazen všem ostatním a my jej musíme splnit. V instrukcích však *nebyla* předvídána vaše přítomnost.“

„Co já s tím mám společného?“

„Pokud jste přítomen, nemůžeme příkaz splnit, protože zničení komplexu by znamenalo vaši smrt. Dokonce i zničit sebe samotné by znamenalo vystavit váš život nebezpečí. Abychom tedy mohli splnit příkaz, je nezbytné, abyste toto místo opustil.“

„Jsem připravený odejít od té doby, co jsem se sem dostal. Stačí ukázat mně jak.“

V té chvíli promluvil Analytik 17. „Protože opuštění komplexu rovněž představuje závažné riziko pro vaši bezpečnost, nemů-

žeme vám bohužel pomoci. Ve skutečnosti je naší povinností zabránit vám v tom.“

„Takže můj záchranný modul nedáte dohromady? Ani můj skafandr?“

„Ne.“

„To je šílené.“

„Naopak, je to nanejvýš logické,“ namítl Analytik 17. „Budeme-li vás chránit, téměř jistě zemřete, což nemůžeme dovolit. Nebudeme-li vás chránit, možná přežijete, ale váš život se ocitne ve vážném nebezpečí, což také nemůžeme dovolit.“

Derec nevěřícně hleděl z Monitora 5 na Analytika 17 a zpět. „Co se mnou tedy *budete* dělat?“

„Nic,“ odpověděl Monitor 5. „Nemůžeme podniknout vůbec nic. Jestliže vám pomůžeme dostat se odsud, váš život bude ohrožen. Pokud vám odejít zabráníme, rovněž váš život vystavíme nebezpečí.“

Derec začínal chápat, kam oba roboti svými narážkami míří.

„Takže tohle po mně chcete? Abych vám utekl?“

Robot váhal. „Chceme, abyste zůstal v bezpečí a nebylo vám ublíženo.“

Derec měl dojem, jako by se robot jen po špičkách a váhavě odvažoval přes logické minové pole. „Co se stane, když uteču?“

„Jakmile na to přijdeme, budeme vás muset pronásledovat.“

Robot opět zaváhal. „Nicméně dokud nebudete zpět v naší péči, zbytek společenství bude moci svobodně plnit příkaz prioritního významu.“

„Jinými slovy, když uteču, už se nebudete muset řídit prvním zákonem. Budete moci pokračovat v plnění úkolu a s klidným svědomím zničit sami sebe.“

„Tak je to v podstatě správně,“ přitakal Analytik 17, „třebaže vás musím upozornit na riziko, budeme-li nadále pokračovat v této diskusi.“

Derec jeho varování ignoroval. „Utéct kam?“

„Touto otázkou se nemůžeme zabývat,“ řekl Monitor 5.

„No dobrá, já ale můžu a já odpověď neznám!“ odsekl Derec.

„Já vám tedy povím, co udělám – jakmile loď bude dostatečně blízko, aby zachytila signál ze skafandru, vezmu si jeden z těch pracovních obleků, vyjdu na povrch a požádám je, aby mne před vámi zachránili.“

„To nemůžeme dovolit.“

„Co tedy mám dělat? Jít ven jen tak a tam se procházet, dokud se neudusím? To je nesmysl. Jak po mně můžete něco takového chtít?“

„Dereku, musím vás znovu upozornit, je zde nebezpečí, že – „ začal Analytik 17.

„Nežádali jsme vás, abyste něco dělal,“ řekl Monitor 5. „Jenom jsme nastínilí důsledky akcí, které byste sám mohl podniknout.“

„Ano, vy mě totiž o nic požádat nesmíte. Jenom můžete činit hlasité narážky,“ rozčiloval se Derec. „Říkáte mně tady, že když se budu chtít zabít, vy se budete dívat jinam. Vůbec nechápu, jak je možné, že mezi námi probíhá taková konverzace. Co se to s vámi všemi děje?“

Odpověděl mu Monitor 5. „Ve svých úvahách sleduji logickou dráhu navrženou Analytikem 17 – „

„Tak proto je tady.“

„ – ve které je nejistota vašeho dalšího osudu modifikována vaší vlastní dobrovolnou činností cílenou k pozitivnímu důsledku, v protikladu k vysoké pravděpodobnosti ublížení během nečinnosti.“

„Jinými slovy, přesvědčil jsi o tom sám sebe,“ řekl Derec. „Dobrá, jenomže jsi nepřesvědčil mě. Váš prioritní příkaz a vaše bezpečnost mě nezajímají. Vy si myslíte, že je pro mě důležité to, že kvůli mně nemůžete zničit sami sebe? Je mně úplně jedno, jestli ta loď patří tomu nejhoršímu nepříteli.“

Ve skutečnosti si začínám myslet, že pokud to jsou vaši nepřátelé, jsou mými přáteli. Já nikam nejdu. A v žádném případě se nezabiju jen proto, abych vás dostal z průšvihů.“

Roboti byli zjevně odhodlaní to tak nenechat. Když Derec opouštěl Nultou úroveň, Analytik šel za ním. Použil jiný výtah a poté, co sjeli na úroveň skladiště, rádoby nenápadně se držel několik kroků za Derekem. Nebylo však pochyb o tom, že jej sleduje.

Nedávalo mu smysl, že bezprostředně poté, co jej roboti požádali, aby uprchl, pověsili mu na paty hlídacího psa. Protože však neměl v úmyslu udělat to, co po něm roboti chtěli, příliš si tím hlavu nelámá. Rozhodl se robotův plíživý stín ignorovat.

Skladiště nadále bzučelo jako úl zuřivou aktivitou a Derec z

něj odešel do tichosti své obytné buňky. Doufal, že robot se spokojí s tím, že bude dávat pozor venku, protože buňka měla pouze jeden východ. Robot s ním ale šel dovnitř, a když Derec vstoupil do společenské místnosti, vešel také a posadil se do křesla z opačné strany konferenčního stolu.

Derec však robotovu přítomnost zpočátku vůbec nevnímal. Na obrazovce počítače v komunikačním středisku byl vidět záběr snímáný kamerou umístěnou někde na povrchu asteroidu. Ukazoval malé, vzdálené slunce oranžové barvy a pole bledých hvězd, mezi nimiž Derec nerozeznal žádné povědomé souhvězdí. Na pozadí hvězd se pohyboval malý černý trup. S tím, jak se přibližoval k asteroidu, jeho velikost vzrůstala. Byl ještě příliš daleko, než aby šlo rozpoznat detaily, ale očividně se jednalo o rozměrné a masivní vesmírné plavidlo.

„Další propaganda?“ obrátil se Derec k robotovi.

„Analytikové se shodli v tom, že máte právo znát zdroj ohrožení a současnou situaci.“

„To jste si jako mysleli, že když tu věc uvidím, zpanikařím a vezmu do zaječích? Mýlili jste se. Není to tu sice nic moc, ale mám alespoň střechu nad hlavou. Nikam neuteču.“

Robot neodpověděl. Byl zticha i tehdy, když Derec odešel do kuchyňky, aby si z automatického podavače vzal oběd. Když se vrátil zpět a posadil se, brzy si uvědomil, že robot jej neúnavně pozoruje.

„A vůbec, na čí straně ty jsi?“ zeptal se Derec plnými ústy.

„Nejasný dotaz.“

„Co tady děláš? Myslel jsem, že chcete, abych vám utekl. Nemohu však udělat jediný pohyb, aniž bys o tom nevěděl.“

„Váš rozhovor s Monitorem 5 mne donutil uvědomit si nebezpečí konfliktu vyplývajícího z prvního zákona.“

„Chceš říct, že jeho malá lest nevyšla?“

„Monitor 5 je nyní zmítán vážnými obavami, že byste se mohli pokusit uprchnout a během tohoto procesu nebo v jeho důsledku si ublížit. Abych zmírnil jeho napětí a umožnil Monitorovi 5 vrátit se ke svým povinnostem, navrhl jsem, že vás budu hlídat.“

„A co ty? Odpálil jsem i tvoji logickou bombu?“

„Ne.“

„Takže tu nejsi proto, abys mne zastavil,“ řekl Derec a odstrčil táč. „Jsi tady proto, abys měl jistotu, že mne nezastaví někdo jiný.“

„S ohledem na situaci jsou vaše poznámky neopodstatněné. Oznámil jste nám přece svoje rozhodnutí zůstat i nadále v naší péči.“

„Přesně tak.“ Derec pohlédl na obrazovku. Loď byla stále ještě tmavým obrysem bez zřetelných detailů. Zaplňovala však už dobrou třetinu obrazovky. „Já si ale přesto myslím, že čekáte, že přece jen zpanikařím a budu se snažit utéct. Dobrá, abych ti ukázal, jak hodně se bojím, půjdu teď do vedlejší místnosti a tam si zdřímnu,“ řekl a vstal. „Jestli chceš jít se mnou, musíš si sklopit vlastní palandu. Na tu moji se oba nevejdeme.“

Ted' nebo nikdy

Analytik 17 za ním nešel a Derec si nezdříml. Ležel na palandě, hleděl do stropu a pokoušel se utřídit své zmatené myšlenky.

Tíseň robotů byla nefalšovaná a nanejvýš opodstatněná. Nebyli frustrováni pouze v důsledku snahy splnit závazky vůči svému pánu, vyplývající ze druhého zákona. Po špičkách kráčeli podél propasti zákona prvního, což byl paradox, schopný vyřadit nejenom jednotlivé roboty, ale celé společenství. Jejich prioritním závazkem byl nyní on, a s výjimkou proseb, aby se pokusil zachránit sám sebe, neexistovalo nic, co by pro něj mohli udělat.

Nebytí vážnosti situace, přišlo by mu to k smíchu. Jak by mohl, dokonce i s pomocí Analytika 17, přelstít roboty Strážce?

Koronou všeho bylo uvědomění, že pouhé pomyslení na útěk je absurdní. Bez pomoci robotů není v jeho silách dát záchranný modul dohromady do přiletu lodi. A i kdyby to možné bylo, neexistuje způsob, jak by blížící se lodi mohl uniknout.

Jestliže bude nadále jak roboty, tak cizince považovat za nepřátele, rovnice nemá řešení. Pouze za předpokladu, že cizinci přicházejí proto, aby jej osvobodili, nebo budou ochotni pomoci mu dokonce i v případě, že účel jejich přiletu je jiný, si dokázal představit cestu ven. Bude čekat, dokud jejich loď nesestoupí na oběžnou dráhu, pak v pracovním skafandru vyjde na povrch a pokusí se s nimi spojit vysílačkou.

Právě v tom okamžiku se pod ním palanda otřásla a Derec se zbrkle posadil. Na okamžik si myslel, že se mu to jen zdálo nebo že to byl náhlý zachvěv, který někdy přichází těsně před usnutím. Pak se ale místnost otřásla znovu a tentokrát už si Derec nemyslel, že to byla pouhá iluze. Vyskočil na nohy a rozběhl se do společenské místnosti.

Analytik 17 stále seděl tam, kde jej nechal. „Co se děje?“ zeptal se Derec.

„Utočí na nás,“ odpověděl robot nevzrušeně a ukázal na komunikační panel.

Derec pohlédl na obrazovku. Loď změnila svou pozici. Nyní byla zpolovice viditelná její část, přivracená ke slunci, takže

Derec měl poprvé možnost spatřit detaily. To, co uviděl, ho zmátlo. Měl dojem, jako by ta loď nebyla vyrobená, ale poslepuvaná. Vypadala spíš jako vrakoviště než jako nebezpečné válečné plavidlo. O jejím charakteru však nebylo pochyb.

Právě v té části, kterou Derec viděl zřetelně, bylo jedenáct odlišných trupů, propojených změtí nejrůzněji tvarovaných struktur. Byla tam plavidla tak stará, že by mohla patřit do muzea, i lodě tak nové, že by je mohli ukazovat jako výstavní kusy. Lodě se velmi lišily i co do charakteru. Aerodynamické transatmosférické obrysy kurýrních člunů se tiskly k válcům mohutných dopravních lodí. Po celém povrchu nepřátelského plavidla se rozsvěcovala a zhasínala malá červená a oranžová světla.

„Kdo je to?“ zeptal se Derec.

„Původ neznámý.“

„To se ani neohlásili? Co chtějí?“

„Nebyl zachycen jediný signál na žádné frekvenci obvykle používané k vesmírné komunikaci.“

Derec cítil, že podlaha se znovu zachvěla. „Jaké používají zbraně?“ „Zdá se, že výzbroj lodi sestává především z fázových mikrovlnných laserů.“

„A co máme my, abychom se mohli bránit?“ „Společenství nemá žádné zbraně.“

„Cože?“ žasl Derec.

Robot odpověděl klidně a trpělivě. „Musíme brát v úvahu možnost, že na lodi jsou lidé. Nemůžeme proti nim použít zbraně.“

Derec chvíli hleděl na robota, pak znovu na obrazovku. Na rozdíl od popisu ve fikcích ignorujících fakta neviděl žádné rychle se míhající paprsky oslnivého světla, chrlící na svět pod sebou energii z radarové lodi. Viděl jenom blikající světýlka a vnímal otřesy půdy pod nohama. „Jsme v nebezpečí?“

„Ano.“

„V jak velkém?“

„Loď záutočila na oblast, kde se nachází naše jediné povrchové zařízení. Jedná se o komunikační jednotku lokalizovanou 170 stupňů východně od hlavního zařízení – „Ty vibrace, které cítíme, přicházejí z takové dálky?“ „Ano. První útok byl úspěšný. Naše komunikační zařízení je vyřazeno z provozu. Množství šachet a tunelu v té oblasti se pravděpodobně zbortilo. Zdá se, že nyní je palba nahodilá. Loď se v současné době nachází na

téměř stacionární oběžné dráze, s odchylkou dvou stupňů za minutu.“

„Takže za necelých devadesát minut je budeme mít přímo nad hlavou.“

„Přesně tak.“

Derekovi bylo zřejmé, že déle už vyčkávat nemůže. Jestliže loď svou palbou naruší hermetický obal komplexu, zatímco bude ještě v obytné buňce, už nikdy se nedostane ven. Dýchací přístroj by mu ve vakuu byl málo platný.

A bylo tu další nebezpečí – stejně akutní – že se v důsledku přerušení přívodu energie zastaví výtahy a on zůstane nečinně viset někde na úrovni skladiště. Dokonce i v tak nízké gravitaci by stěží dokázal vyšplhat po vodící tyči zdviže holýma rukama.

Ne že by pobíhání po povrchu asteroidu v pracovním skafandru bylo lákavou vyhlídkou, tak jako ještě před pár hodinami. Je víc než pravděpodobné, že ho nebudou považovat za vězně, pokoušejícího se uprchnout, ale za nepřítele, kterého je nutno zlikvidovat. Přesto byla představa pohřbení zaživa v ledovém srdci asteroidu méně lákavá než smrt pod širou oblohou.

„Ta logická dráha, kterou jsi navrhl – mám pravdu, když se domnívám, že ty a Monitor 5 jste tu jedinými Strážci, kteří jsou schopni řídit se jí, aniž by se dostali do konfliktu s prvním zákonem?“

„Ano.“

„Proč ale? Proč vy?“

„Díky svým zkušenostem s lidskými bytostmi jsem schopen mnohem dokonalejšího chápání lidské povahy a chování.“

„Ty jsi byl v kontaktu s jinými lidmi? Kromě mne?“

„Ano.“

„S kým?“

„Nemám povolení odpovědět na takový dotaz.“

Slepá ulička. Musím na to jinak, pomyslel si Derec. „Vědí vůbec ostatní roboti o tom, co jste chtěli, abych udělal?“

„Ne.“

„Jakým způsobem hodláte zničit komplex?“

„Materiál používaný k vyzdívce stěn tunelu obsahuje výbušninu. Jakmile budou zničeni všichni ostatní Strážci, poslední Monitor a Analytik společně aktivují signál k odpálení. Výsledná exploze způsobí zborcení té části asteroidu, ve které probíhají těžební práce.“

„Chápu,“ řekl Derec. To je nádhera, pomyslel si v duchu. Jestliže zůstanu v komplexu, zřítí se mně na hlavu. Když uteču, roboti mně ho odpálí pod nohama.

Ledaže –

Ledaže by existoval nějaký způsob jak se dostat z povrchu asteroidu, zdroj schopný dodat mu potřebnou únikovou rychlost. S ohledem na nízkou gravitaci by nemusel být zas tak silný. Pravděpodobně by on sám byl schopen holou rukou vyhodit míč až na oběžnou dráhu, aniž by se musel příliš snažit. Nožní trysky pracovního skafandru jsou zřejmě natolik výkonné, že mu umožní doslova odsud vyskočit.

Bezpečnostní pravidla u takového druhu skafandru však bohužel vyžadují přítomnost regulátoru nožních servomechanismů – právě z toho důvodu, aby bylo komukoliv znemožněno udělat to, co měl v úmyslu Derec. Věcičku, kterou dali dohromady páni inženýři, by však šikovný amatér mohl trochu upravit –

Právě tehdy se na boku lodi objevil jasný záblesk a vzápětí nato laserový paprsek vypálil oči kameře snímající obraz. Okamžitě byla spuštěna další, umístěná o kus dál a snímající obraz v ostrém úhlu. Byla zaměřena nejenom na loď, ale také na odporné plynové hříby rostoucí z povrchu asteroidu tam, kde se přehnal smršť paprsků vypálených z nepřátelské lodi.

Ten pohled Dereka pohnul k činu. „Zdá se, že nikdo z nás nemá šanci uniknout,“ zalhal robotovi a nasadil ten nejzkroušenější výraz rezignace, jaký uměl. „Myslím, že mně nezbyvá nic jiného než připravit se na smrt. Byl bych ti vděčný, kdybys mne chvíli nechal o samotě, abych mohl provést patřičné obřady.“

Jeho lež vyšla. „Nechápu sice tak docela význam těchto rituálů,“ řekl robot, „ale budu plně respektovat vaše právo na soukromí.“

Derec nepotřeboval moc času, aby svůj stále konkrétnější plán uvedl v činnost. Vrátil se do své kabiny, sebral polštáře ze dvou paland a s plnou náručí se rozběhl ke dveřím přechodové komory.

„Otevřít.“

Zvuk otevírajících se vnitřních vzduchotěsných dveří vyburcoval Analytika 17. Vyběhl ven ze společenské místnosti, ale to již bylo příliš pozdě. Derec vstoupil do komory a dveře se za ním

zavřely.

„Vyrovnat atmosféru,“ nařídil, zatímco zápasil s přezkami dýchací masky.

Jakmile se otevřel vnější uzávěr, popadl polštáře, strčil je do dveří a pak je překročil. Zcela podle jeho předpokladu polštáře znemožňovaly vnějším dveřím zavřít se, čímž došlo k narušení cyklu a robot zůstal uvězněn v obytné buňce. Derec nevěděl, jak dlouho polštáře vydrží, ani to, zda robot zná nějaký způsob jak přechodovou komoru obejít – a neměl v úmyslu čekat, jak to dopadne.

V zástupu před tavicí pecí nyní stáli i Strážci, ale když kolem nich procházel, žádný z nich si ho nevšiml. Zdviží vyjel na Nultou úroveň, kde zjistil, že Monitor 5 se činił a provedl opatření proti jeho úniku. Dva ze skafandrů chyběly. Zmizely jako by tam nikdy nebyly. Třetí byl přišpendlen ke zdi jedním z pásových transportérů, ke kterému byl přístup zabarikádován obrovitým čtyřnohým vrtákem.

Byl si jistý, že skafandr není poškozený – zasahování do jeho bezpečnostního systému by nepochybně znamenalo porušení prvního zákona – ale než se k němu dostane, chvíli to potrvá. Nemałym problémem bude také Monitor 5. Když Derec vyjel nahoru, robot seděl za řídicím panelem. V okamžiku, kdy sestoupil z plošiny výtahu, robot vstal a zamířil k němu.

Jejich dráhy se protály v okamžiku, kdy Derec byl jen pár metrů od transportéru. „Výstup na povrch je zakázán,“ informoval jej robot.

„Já vím,“ odpověděl Derec, který couvl a snažil se zůstat mimo dosah robotových končetin. „Tento stroj je nesprávně zaparkovaný. Postarám se o něj.“

Monitor 5 se však nedal odbýt tak snadno.

„Nesmíte odejít. Tady jste v bezpečí,“ řekl a natáhl po něm ruce.

Derec rychle couvl a po schůdcích vyšplhal do budky operátora. „To není pravda. Když tady zůstanu, zahynu, protože cizí loď celý komplex zničí.“

„Budeme vás chránit.“

Derec věděl, že je ztrátou času dohadovat se s ním „Nedokážete chránit ani sami sebe,“ řekl, bouchl za sebou dvířky a zamkl je.

Před sebou měl standardní přístrojovou desku a funkce ně-

kolika ovladačů, které standardní nebyly, pochopil po zběžném pohledu. Stiskl tlačítko přívodu energie. Informační displej se rozzářil a nabídl mu údaje o povaze vozidla. To nejdůležitější stálo na samém konci:

MAXIMÁLNÍ VÝKON... 100 000 kW... OK

Robot zdvořile klepal na okýnko a pokoušel se upoutat Derekovu pozornost. Ten jej však ignoroval. Stiskem jednoho ze dvou pákových ovladačů po své pravici aktivoval rameno malého jeřábu, umístěného za operační kabinou.

Protože ovládání bylo uzpůsobeno pro roboty s jejich jemnými motorickými funkcemi, Derekovi připadalo velmi citlivé. Jeřáb však byl poloautomatický, takže když se mu podařilo přehoupnout jeho rameno přes zadní konec transportéru a zamířit ohnisko kamery na vrták, stačilo jen říct: „Zvednout.“ Zbytek jeřáb zvládl sám.

Monitorovi 5 jako by velmi dlouho trvalo, než si uvědomil, co se děje. Derec si nebyl jistý, zda je to proto, že robot se stále ještě potýká s nějakým vnitřním dilematem, nebo zda prostě jen vidí v praxi rozdíl mezi Monitorem a Analytikem. Když však zvedl vrták z podlahy místnosti a začal jej přenášet na jiné místo, robot se najednou rozhýbal.

„Analytik 17 se mýlil,“ řekl. Popadl kličku na dveřích a začal jím prudce lomcovat. „Dereku – nemůžete utéct. Nesmíte odejít. Byl jsem požádán, abych vás chránil. Jsem za vás zodpovědný.“

Derec neodpověděl. Zhoupl masu vrtáků visící z ramene jeřábu tak, že jím robota smetl od dvířek transportéru a nesl jej směrem ke zdi. Robotovy protesty byly stále hlasitější, ale Derec nepřestal, dokud ho jemně nepřitiskl ke zdi zhruba deset metru nalevo od místa, kde robot předtím to samé udělal se skafandrem.

„Pomalou couvnout,“ řekl a transportér popojel od zdi. „Stát. Čekat.“

Vyskočil a rozběhl se ke skafandru. Zatímco se pokoušel uvolnit jej od zdi, Monitor 5 se snažil vysvobodit sám sebe. Byl to závod, který Derec musel vyhrát.

Konečně byl vstupní otvor skafandru volný. Právě v okamžiku kdy se Derec nasoukal dovnitř, se Monitorovi 5 podařilo dostat ze svého sevření. Vyšplhal na plošinu vrtáku. Na to, aby Dereka stačil zastavit, však bylo již příliš pozdě. Vstupní otvor se zapečetil a bezpečně Dereka zavřel uvnitř.

„Aktivace,“ nařídil.

Poté soustředil pozornost na otevřenou operační kabinu na druhé straně transportéru, uzpůsobenou speciálně pro dělníky v mohutných pracovních skafandrech. Než se k ní však stačil dostat, opět mu zastoupil cestu Monitor 5.

„Nechci ti ublížit“ řekl Derec, „Mě nezastavíš. Snažil ses a tím jsi splnil svou povinnost. Nyní ustup.“

„Pokoušíte se spáchat sebevraždu. Za těchto okolností nemohu uposlechnout vaše příkazy.“

„Snažím se zachránit sám sebe,“ opravil ho Derec. „Pokud skutečně chceš, abych zůstal naživu, ustup stranou a dej mi šanci.“

Odvedu vás na bezpečné místo uvnitř komplexu – “

„Tady žádné bezpečné místo není!“ vykřikl Derec. „Copak to nechápeš?“

„Nemohu dovolit – “

„A já tady zase nemohu stát a bavit se s tebou,“ řekl Derec. „Je mi líto.“

Zatímco mluvil, rozmáchl se a obloukem mávl pravými kleštěmi skafandru. Chytil robota za krk a odhodil jej stranou. Sotva však udělal tři kroky, robot byl zpátky a snažil se dosáhnout na ovládání na hrudi skafandru.

Tentokrát Derec mávl kleštěmi dolů, uchopil robota za pravou nohu, zvedl jej do výše a hodil na zem. Robot dopadl na záda. Druhými kleštěmi jej chytil za kotník a tlačil k zemi tak dlouho, dokud neuslyšel křupnutí kovu. Když svůj stisk povolil, uviděl, že robotovo chodidlo je zkroucené v podivném úhlu.

Pak už Derec mohl nerušeně vylézt do otevřené operační kabiny. Když s transportérem couval od zdi a natáčel jej k výjezdové rampě, všiml si, že Monitor 5 stále ještě leží na podlaze a marně se snaží opravit závadu. Jeho štěrbinovitě tvarovaná optická čidla sledovala Dereka a transportér přes celou místnost.

S žalostným a podivně obviňujícím pohledem jej sledoval i tehdy, když Derec projížděl s transportérem přechodovou komorou a ven na povrch.